



NR. 2 · 38. ÅRGANG · JULI 2008

# Søværnet

**TEMA: Ledelse**

**God ledelse i Forsvaret**

**Ledelse i Søværnet**

**Anerkendelse  
skaber gode resultater**

# Indhold

## TEMA Ledelse

- 4 God ledelse i Forsvaret
- 6 Anerkendelse  
skaber gode resultater
- 8 Hvad er god ledelse?
- 8 Hvidovre Kommune  
har sluppet anerkendelsen løs
- 10 Søværnets mission og vision  
på dagsordenen



## ANDET

- 11 Lær, mens du sejler
- 12 Notitser
- 14 NATO-flådestyrke under  
dansk kommando
- 16 Bubber og BS i Søværnet
- 18 Troels Kløvedal fortæller  
Flådens historie
- 20 Kongeskibet DANNEBROG  
har forberedt sommertogt
- 22 10 dages intensiv jagt  
på oliesyndere
- 24 Modelfly for alvor
- 26 Sygeplejersker i bølgerne



**Udgiver**  
Søværnet Operative Kommando  
Sødalsparken 20  
Postboks 1483  
8220 Brabrand  
E-mail: lese@sok.dk  
Web: Forsvaret.dk/sok  
Telefon: 89 43 30 99

**Ansvarshavende redaktør**  
Kommandørkaptajn Dan Brømsøe  
Termansen

**Redaktør**  
Pernille Kroer  
Telefon 89 43 30 21  
E-mail: pernillekroer@mil.dk

**Øvrig redaktion**  
Marie Gribel Vorum

**Layout og tryk**  
Skabertrang / Silkeborg Bogtryk

**Oplag** 7500 / 4 gange årligt

**Artikler til bladet**  
Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere indsendte artikler. Stof til bladet sendes til redaktionen, der træffer beslutning om optagelse. Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

**Deadline for næste nummer**  
15. september 2008





# Led og du skal finde

▼ Ledelse er en underlig u håndgribelig størrelse. For hvad er ledelse? Og specielt hvad er god ledelse? Og hvem har ansvaret for, at ledelse sker på en god måde? Nogle af svarene på disse svære spørgsmål finder man, hvis man læser Forsvarets nye ledelsesgrundlag.

Som jeg nævnte under min præsentation i Korsør og Frederikshavn d. 20. maj, har vi alle sammen et ansvar for, at vi kan føle os stolte over at være ansat i Søværnet – hver dag!

Sådan er det også med ledelse. Vi har alle et ansvar for, at ledelse kan foregå ordentligt – det er en tovejs proces. Chefene, lederne, den nærmeste foresatte skal skabe rammerne for, at et værksted, en afdeling eller et skib kan fungere. Men de, der bliver ledet, skal også give lederen de bedste vilkår for at kunne udøve ledelse.

Lederne skal inspirere medarbejderne til at udvikle sig og løse opgaverne på en måde, der udnytter deres kompetencer. Medarbejderne skal til gengæld engagere sig i opgaven og selv se løsningerne. Det er grundlæggende den måde, vi arbejder på i besætningerne og på land. Den bedste og mest effektive situation er, når chefen og de øvrige ledere netop IKKE skal give ordrer og direktiver hele tiden. Det er der nemlig allerede taget hånd om, hvis man ser og anerkender hinandens rolle i enheden. Lederen har fået tillid til, at medarbejderne kan løse en given opgave på egen hånd, og medarbejderne/besætningen ved, at de kan regne med opbakning og få lov til at udføre opgaven selvstændigt. Der er tillid begge veje og gensidig respekt om de forskellige roller. Ikke den formelle respekt i det militære system, men den personlige og

faglige respekt, der er opbygget gennem længere tids samarbejde.

Når situationen bliver kritisk, og der skal handles hurtigt, og hvor det i sidste ende kan koste menneskeliv, er det netop HER, man skal trække på alt det, der ledelsesmæssigt er opbygget.

Her duer det ikke at nøjes med at pege på skulderdistinktionerne og kræve, at man har ret og ellers true med den militære straffelov. Det er her tillid og den personlige autoritet virkelig får betydning. Det er her vores virksomhed bliver speciel i forhold til andre, fordi ledelse i sidste ende handler om liv - og kræver tillid til, at det, chefen beslutter, er den bedst mulige løsning for besætningen, helheden og skibet.

Vi har i Søværnet haft en meget lang tradition for en stor frihedsgrad i opgaveløsningen. Det gælder den enkelte skibschef over for sin underlagte kommando, og besætningen over for deres nærmeste ledere og skibschefen. Det samme er tilfældet i OPLOG'erne. På havet har vi bl.a. kaldt det for "Command by Veto" eller "Mission Command". En ledelsesform, der handler om, at lederen giver retningslinier og kun griber ind, hvis opgaven ikke løses effektivt eller ikke tager hensyn til andre prioriteter. Alt sammen med en gensidig respekt for hinandens opgaver og funktion i forhold til helheden.

Når vi får alt for travlt eller mangler folk, så får ledelse ringere vilkår. Man ser hinanden for sjældent, der er for mange udskiftninger, og der er ikke tid til at opbygge tillidsforholdet, samarbejde besætningerne og lære hinandens grænser. Det medfører også, at opgaverne pludselig kun løses måske 80

procent tilfredsstillende. Man mister sit engagement, og man får vanskeligere ved at være stolt af at være ansat. Her er det EKSTRA vigtigt, at vi ser os selv i øjnene, spørger os selv, hvad vi hver især kan gøre for, at butikken kan fungere optimalt.

Vi har været presset på personel de seneste par år, og vi har været gennem omstruktureringer, som har givet en turbulent hverdag, som netop har givet ledelse vanskelige kår. I en sådan periode er det utrolig vigtigt at fastholde fokus på vores opgaver og vores gode traditioner for ledelse. Jeg har derfor sat et ledelsesprojekt i søen, der skal få vores chefer og ledere til at fokusere på sammenhænge, på medarbejdernes kompetencer og evner til selvstændigt at finde løsninger.

Det kræver, at vi anerkender hinanden for det, vi er, og for det, vi kan, med både styrker og svagheder. At vi hele tiden justerer vores egen plads i samarbejdet, i fællesskabet, i besætningen og sørger for at fylde "hullerne" ud mellem hinanden, så vi samlet set vinder, når det bliver kritisk – UDEN, at der hele tiden er en leder, der dirigerer rundt med os.

DET kendetegner en effektiv besætning, og det er SÅDAN, jeg gerne vil have, at hele Søværnet fungerer - som én samlet besætning, hvor alle har en funktion, der giver mening i forhold til den samlede virksomhed. Så kommer det med stoltheden helt af sig selv.

God Sommerferie!

Med venlig hilsen  
Nils Wang



**Ledelse for alle:** "Det helt grundlæggende nye er betragtningen om, at ALLE bidrager til ledelse", siger Chef for strategisektionen i Forsvarskommandoen, kommandørkaptajn Kristian Haumann

# God ledelse i Forsvaret

Med et nyt ledelsesgrundlag er Forsvaret rykket helt i front, når det gælder moderne ledelse

- » "Ledelse er en gensidig påvirkningsproces, hvori der indgår ledere, medarbejdere og andre relevante aktører"  
Sådan lyder en del af definitionen på ledelse i Forsvarets nye ledelsesgrundlag.

## Alle bidrager

Chef for strategisektionen i Forsvarskommandoen, kommandørkaptajn Kristian Haumann, siger om det nye ledelsesgrundlag:

"Det helt grundlæggende nye er betragtningen om, at ALLE bidrager til ledelse. Selvfølgelig er det chefen, der træffer den endelige beslutning, men medarbejderne skal inddrages med deres kompetencer. Alle har et ansvar for at klæde chefen på til at træffe de rigtige beslutninger".

Sagt på en anden måde: Det er lederens opgave at opmuntre til og være åben over for, at medarbejderne kommer frem med deres antagelser, viden og færdigheder, som giver lederen grundlag for at træffe en rigtig beslutning.

## Krav til ledelse

Ifølge ledelsesgrundlaget skal ledelse ses i forhold til den virkelighed, som Forsvaret skal agere i.

På den ene side skal Forsvaret løse risikobetonede operative opgaver i overensstemmelse med Forsvarets mission. På den anden side skal Forsvaret drives som enhver anden offentlig virksomhed i Danmark. Der er altså tale om dels militær risikoledelse, dels om almindelig virksomhedsledelse.

Fælles for begge former for ledelse er, at ledelse handler om at skabe vilkår for en god opgaveløsning. Det stiller krav til den måde, ledelse udøves på.

I Forsvarets nye ledelsesgrundlag er defineret fire væsentlige krav til ledelse, som er ligeværdige forudsætninger for en god opgaveløsning, nemlig:

- sikre resultater,
- udvikle menneskelige relationer
- tilskynde til fornyelse
- fastholde stabilitet

## Balance

Opgaven er i centrum for god ledelse. Imidlertid er det mennesker, der former ledelse, og mennesker, der formes af ledelse. Mennesker er et produkt af den





# Anerkendelse skaber gode resultater

Søværnets nye ledelseskultur fokuserer på menneskelige relationer og fælles læring som veje til de gode resultater

Erhvervspsykolog  
Maja Loua Haslebo:  
Resultater er nødvendige,  
for at en organisation kan  
eksistere

➤ En organisation eksisterer i kraft af de mennesker, der har deres gang i den. Gode menneskelige relationer er helt afgørende for trivsel og resultatskabelse og dermed for organisationen. Det er en af de vigtigste grundtanker i 'anerkendende og systemisk ledelse', der fremover skal danne fundamentet for Søværnets ledelseskultur.

Erhvervspsykologerne Maja Loua Haslebo og Gitte Haslebo fra Haslebo & Partnere skal introducere Søværnets ledere for tankerne bag anerkendende og systemisk ledelse. Ifølge Maja Loua Haslebo er dette fokus på de menneskelige relationer en stor del af det, der adskiller denne teori fra andre ledelsesteorier.

"Menneskesynet er her, at vi alle har potentiale. Men hvordan vi bruger det, er afhængigt af de relationer, som vi indgår i. Vi har alle oplevet, at vi har været forskellige versioner af os selv i forskellige sammenhænge. I nogle relationer har du fremstået kompetent og initiativrig, mens du i andre har fremstået lige modsat. Vi er ikke bare på én måde, men har mange versioner af os selv, som vi bruger, alt efter hvilken situation og hvilke relationer, vi indgår i. At afdække en persons egenskaber og kompetencer er derfor hverken muligt eller vigtigt. Hvordan man indgår i relationer og arbejdsfællesskab er langt mere relevant i forhold til ledelse og samarbejde."

## Anerkendelse eller ros

Ordet anerkendelse, og hvordan vi samskaber hinanden, er centralt i denne tilgang til ledelse. Anerkendelse betyder at få øje på det bedste i andre og verden omkring os og derved bekræfte styrker, succeser og potentialer. For den enkelte medarbejder vil en anerkendende tilgang i ledelse betyde, at han eller hun oplever en større påskønnelse af sin indsats og oftere vil blive opfordret til at komme med ideer og initiativer. Men det er ifølge Maja Loua Haslebo vigtigt at huske, at anerkendelse langt fra er det samme som ros.

"Lederen, der roser, vurderer samtidig og ofte ud fra egne værdinormer,

hvad der er godt. På den måde kan der skabes en relation, hvor den, der roser er højere placeret menneskeligt set end den, der bliver rost. Rent sprogligt bruger den anerkendende leder i højere grad åbne spørgsmål end lukkede vurderinger. Relevant ros kan være rart og skabe mere af den samme handling, mens anerkendende spørgsmål opfordrer til endnu flere handlemuligheder og kreativitet," siger Maja Loua Haslebo.

### Vi skal lære af succeser

En anden vigtig tanke bag den anerkendende tilgang til ledelse er, at det ikke er fejlene men succeserne og de gode eksempler, vi bedst kan lære noget af. Når vi finder ud af, hvad der gik galt i en proces, kan vi kun prøve at undgå at gentage fejlen og er ikke blevet klogere på, hvad vi skal gøre i stedet for. Det er svært at handle på baggrund af, hvad vi ikke skal gøre. Derfor skal der være plads til at fejre succeser og lære af de gode eksempler. Det betyder også, at medarbejderne vil opleve, er der er langt mindre fokus på fejlsøgning

Fokus på relationer og trivsel er ikke ensbetydende med, at lederen skal drage omsorg for medarbejderen som det hele menneske. Maja Loua Haslebo fastslår, at den anerkendende leder hovedsagligt arbejder med udvikling af gode relationer i det professionelle rum - og kun i det private rum, hvis det gør en markant forskel for samarbejde og resultatskabelse på arbejdspladsen.

"Der har været en tendens til, at ledere pukler for at gøre medarbejdere tilfredse. Mange har mistet fokus på, at vi ikke er på arbejdspladsen for at have det godt med hinanden og os selv, men for at skabe resultater. Resultater er nødvendige for, at organisationen fortsat kan eksistere. Hvordan vi sammen lykkes med at skabe gode resultater, er derfor noget, som den anerkendende leder giver særlig plads og særlig megen opmærksomhed." ■

## 9 GRUNDPRINCIPPER I ANERKENDEDE LEDELSE

Organisationer er levende systemer, og ledelse er en relation: Organisationer eksisterer i kraft af de mennesker, der udgør dem. Mennesker ER organisationen, som er et levende og dynamisk system, hvor alle er forbundne og gensidigt afhængige.

I ethvert samfund, enhver organisation og ethvert team er der noget, som fungerer: Lige meget hvor skidt det står til, er der altid noget, der holder os til ilden. Ved at finde frem til det, kan vi bruge det som energikilde og inspiration til at arbejde hen imod en hverdag, hvor endnu mere fungerer.

Det, vi fokuserer på, bliver vores virkelighed: Hvis du som leder oplever, at du har inkompetente medarbejdere, vil du tænke en del over det. Disse tanker forstærker dine negative forventninger til dem og spiller ind på, hvordan du møder dine medarbejdere. Du får i højere grad øje på beviser for, hvor inkompetente medarbejderne er. I stedet burde du lægge mærke til, når de gør noget godt.

Det sprog, vi bruger, skaber vores virkelighed og vores fortid, nutid og fremtid: Enhver af os er med til at skabe en fælles virkelighed gennem det sprog, vi bruger om os selv, vores leder, kollegaer, organisationen og gennem de historier, vi vælger at lytte til.

Der er mange forskellige og samtidige virkelighedsopfattelser: Det er meningsløst at forsøge at finde frem til det eneste sande billede på virkeligheden. Vi ser alle forskellige dele af en helhed afhængigt af, hvor vi står i forhold til hinanden. Det giver derfor ikke mening at tale om en rigtig eller forkert opfattelse af en situation.

Forskelle er vigtige og værdifulde for organisationen, teamet og det enkelte menneske: I et hvert team er der brug for mennesker med forskellige forcer. Godt samarbejde kræver respekt og forståelse for forskelligheder, ellers bliver disse grobund for konflikt.

Enhver undersøgelse er en påvirkning: Hvordan vi formulerer vores spørgsmål, hvad vi spørger til og ikke spørger til er afgørende for, hvilke svar vi får - og dermed hvilke nye tanker og handlemuligheder, der opstår i dialogen. Vi kan med vores spørgsmål skabe skyld og problemfokus, eller vi kan skabe mod og engagement.

Mennesker er mere trygge ved rejsen til fremtiden (det ukendte), når de har noget af fortiden (det kendte) med sig: Når mennesker ikke får lov til at bevare det, der er meningsfuldt og værdifuldt for dem, bliver det nødvendigt for dem at holde fast i det nuværende og afvise det fremtidige.

Vi kan ikke fjerne problemer, men vi kan realisere ønsker: Når vi oplever en situation som utilfredsstillende eller skuffende, er det fordi, vi havde håbet på noget bedre. I stedet for at blive klogere på problemet, for at vide hvad vi ikke skal gøre i fremtiden, har vi behov for at vide, hvad vi skal gøre i stedet.

Kilde: Anerkendende ledelse - skab mod, engagement og bedre resultater, af Maja Loua Haslebo og Danielle Bjerre Lyndgaard, Dansk psykologisk Forlag, 2007.



## Hvad er god ledelse?



**Thomas Kildetoft Sørensen, proviantbefalingsmand på HVIDBJØRNEN:**

“Jeg har fået lov til at stå for lønsamtaler med mine kollegaer på HVIDBJØRNEN, selvom det normalt er oversergenternes job. Jeg føler det som et stort skulderklap at blive betroet den opgave, og jeg synes, det er godt, at mine chefer tør uddelegere vigtige opgaver. Det viser, at de stoler på deres medarbejderes kompetence.”



**René Sørensen, elektronikbefalingsmand på THETIS:**

“Sidst, jeg oplevede god ledelse, var, da jeg skulle til optagelsesprøve på dykkerskolen. Teknikofficeren besluttede, at jeg kunne komme tidligere hjem fra sejladsen, så jeg kunne nå optagelsesprøven. Jeg blev spurgt, om jeg mente, at vores elektronikfagtekniker, Patrick, og elektronikfagteknikerlærling, Jakob, kunne klare resten af turen selv, hvilket de kunne. Det var god ledelse, fordi det viste tillid dels til mig og min dømmekraft og efterfølgende til Patrick og Jakob, som skulle klare sig selv. Jeg mener, at noget af det vigtigste i en god leder er naturlig autoritet, som netop opnås ved gensidig respekt og forståelse.”

# Hvidovre Kommune har sluppet anerkendelsen løs

TEKST: MARIE GRIBEL VORUM, JOURNALIST, SOK  
FOTO: MARIE GRIBEL VORUM

Arbejdsglæden vokser i Hvidovre Kommune. Her har de siden september 2007 arbejdet aktivt med anerkendende ledelse. Målet er kort sagt at skabe øget effektivitet, begejstring og energi, og kommunens medarbejdere er allerede begyndt at mærke en positiv effekt af den nye ledelseskultur.

“Grundstemningen er blevet anderledes. Det kan ses på den måde, hvorpå vi taler og skriver mails til hinanden. Vi lytter mere til hinanden. Vi er også blevet mere åbne over for nye ideer. Mange af medarbejderne fortæller desuden, at der er forskel på den måde, hvorpå de modtager opgaver og feedback fra lederne. Det er ikke nogen revolution, men det breder sig stille og roligt som ringe i vandet,” siger Kathrine Thulin, der er ledelsessekretær og intern konsulent i anerkendende ledelse.

Kathrine Thulins kollega, webredaktør og konsulent Jennie Bjerregård Jensen, har især oplevet, at det nye ledelsestiltag giver mulighed for at forbedre samarbejdet mellem kommunens forskellige forvaltninger og afdelinger.

“I forlængelse af vores anerkendende kultur bliver vi nu alle opfordret til at opdyrke nye ideer og samarbejder, og alle bliver bedt om at være imødekommende, når de bliver mødt af nye idéer. Ledere og medarbejdere behøver altså ikke vente på, at nogen længere oppe i organisationen sætter det tværfaglige arbejde i gang. De kan selv invitere til samarbejde”.

## En kage og en god historie

Alle ledere og tillidsrepræsentanter var i efteråret 2007 på kursus i anerkendende ledelse. Men da tankerne skulle videregives til de 3750 andre medarbejdere i Hvidovre Kommune tog Kathrine Thulin, Jennie Bjerregård Jensen og resten af konsulentgruppen på 'roadshows', hvor de besøgte kommunens forskellige institutioner og afdelinger.

“Vi bad institutionerne om at give os en halv time af personalemødet til at fortælle om det nye ledelsestiltag. Med os havde vi en kage og en historiestafet. Kagen var tænkt som en gave til medarbejderne og skulle skabe god stemning. Historiestafetten var en positiv historie om arbejdsglæde og udvikling fra den arbejdsplads, vi besøgte sidst,” fortæller Jennie Bjerregård Jensen.

De positive historier fra kommunens forskellige afdelinger blev brugt som et eksempel på, hvordan man tænker anerkendende og som inspiration til andre. Alle historierne findes nu på kommunens intranet, som bl.a. bliver brugt til at informere om nye tiltag vedrørende anerkendende ledelse.

## Kaffemøder med chefen

Konsulenterne står til rådighed for medarbejdernes spørgsmål og tager gerne ud og besøger de enkelte arbejdspladser. Derudover har de hele tiden små projekter i gang, som skal minde medarbejdere og ledere om den anerkendende tilgang til hinanden på arbejdspladsen. “Vi er meget bevidste om, at det er en proces, som fortsætter over mange år.





Hvidovre Kommune har arbejdet aktivt med anerkendende ledelse de seneste ni måneder, og forskellen kan allerede mærkes. Grundstemningen er mere positiv, og ledere og medarbejdere lytter mere til hinanden

Faktisk stopper den nok aldrig”, siger Jennie Bjerregård Jensen.

Et nyt tiltag, som er udsprunget af den anerkendende kultur, er, at chefgruppen inviterer medarbejderne til såkaldte 'kaffemøder.' På hvert møde er der valgt et personalepolitisk tema, men ellers er mødet uden en egentlig dagsorden. Det giver medarbejdere og chefer mulighed for en gensidig meningsudveksling. Desuden starter mange ledere hvert møde med en positiv historie, som kan inspirere og skabe gejst.

#### Ikke kun en roseklub

På trods af naturlig skepsis i starten af processen, blev de fleste medarbejdere og ledere hurtigt begejstrede for det nye ledelsestiltag. Men nogle af medarbejderne var mere skeptiske. De var især bange for, at projektet ville udvikle sig til en roseklub, hvor de ikke længere måtte tale om problemerne.

“Der er mere ros i Hvidovre Kommune i dag, men det er ikke bare ros. Når vi bruger tid på at fortælle de gode historier, så er det også fordi, vi er opmærksomme på, hvad det var, der lykkedes, og hvordan vi kan bruge de nye erfaringer fremover,” forklarer Jennie Bjerregård Jensen.

Selvom anerkendelsen nu er godt i gang med at brede sig til alle dele af Hvidovre Kommune, kræver processen tålmodighed. Ændringerne sker ikke fra den ene dag til den anden, men det ser ud til, at medarbejderne efterhånden tror på, at processen kan være med til at skabe en organisation, hvor flere ting kan lade sig gøre.

“Medarbejderne var nok i tvivl, om det rent faktisk var en proces, vi ville holde fast i. At det ville blive til noget. Men nu tror jeg, at vi er nået dertil, hvor medarbejderne tror på, at det her vil ændre deres hverdag i en positiv retning,” siger Kathrine Thulin. ■



**Øget arbejdsglæde:** Kathrine Thulin og Jennie Bjerregård Jensen oplever, at den anerkendende tilgang til ledelse i Hvidovre Kommune har øget arbejdsglæden og forbedret samarbejdet mellem kommunens forvaltninger og afdelinger

**I fællesskab:** Der var højt til himlen og vide horisonter, da medarbejderne ved TAK i fællesskab formulerede TAK's mission og vision



# Søværnets mission og vision på dagsordenen

Hvad betyder Søværnets mission og vision for min myndighed – og for mig? Søværnets mission og vision er lige nu på dagsordenen i alle Søværnets myndigheder. Også ved Søværnets Taktikkursus

## MISSION FOR TAK

“Gennem stadig udvikling af virksomhedens opgaver og kompetencer, uddanner TAK Søværnets operative personel til et højt professionelt niveau.”

## VISION FOR TAK

“Gennem trivsel lægges fundamentet til den bedste skole i Forsvaret – TAK.”

TAK har som uddannelsesinstitution og doktrinudvikler et særligt ansvar i klargøringen af Søværnets personel til indsats i såvel det internationale miljø som i den nationale opgaveløsning. Uanset om opgaven er piratjagt ud for Afrika's Horn, suverænitetshævning i Arktis eller søredning i Kattegat, skal søværnets personel forberedes på den bedste tænkelige måde. Med TAK ny Mission og Vision er skolen fortsat klar til at udvikle doktrin til Søværnet og uddanne og træne personallet i denne, forud for den operative indsats.

TEKST: KOMMANDØRKAPTJEN GORM BERGQVIST, CHEF FOR TAK OG PERNILLE KROER, JOURNALIST, SOK  
FOTO: SØVÆRNETS TAKTIKKURSUS

- Ved Søværnets Taktikkursus (TAK) blev dagsordenen sat umiddelbart efter, at CH-SOK den 20. maj havde præsenteret Søværnets mission og vision for Søværnets medarbejdere.

Allerede i den førstkommande weekend efter CH-SOK's præsentation, tog medarbejderne ved Søværnets Taktikkursus på seminar på Hotel Fyrklit i Hirtshals. Formålet var at diskutere, hvad Søværnets nye mission og vision betyder for TAK og for den enkelte medarbejder. Rammerne i Hirtshals gav inspiration til

vidsyn og udsyn – med højt til himlen og med havet og et 150 år gammelt fyrtårn som nærmeste nabo.

## I samme retning

“Det er af fundamental betydning, at Søværnets tjenestesteder udstikker lokale retningspile, der peger samme vej som hovedkursen i Søværnets virke. Det er ligeså vigtigt, at alle medarbejdere har fælles ejerskab for de opgaver, de løser på tjenestestedet. Opgaver som jo alle er en del af Søværnets samlede kompleks af opgaver”, siger Chef for TAK, kommandørkaptajn Gorm Bergqvist. Derfor var det med udgangspunkt i For-

svarrets nye ledelsesgrundlag, Søværnets mission og vision, samt de virksomhedsværdier, som TAK allerede havde vedtaget i 2006, at medarbejderne ved TAK i fællesskab diskuterede og vedtog TAK's mission og vision for TAK for årene fremover.

TAK's mission og vision vil nu blive indarbejdet i de retningslinier, der styrer skolens virke, igennem direktiver, ordre og policy-papirer. Mission og vision vil blive en drivende kraft i hele TAK's virke fremover, så kommende generationer af taktisk personel uddannes og trænes til at løse opgaverne i tråd med Søværnets samlede mission, vision og strategi. ■



# Lær, mens du sejler

## ▼ Har du glemt, hvad du lærte i Folkeskolen, så kan du nu genopfriske 9. og 10. klasse fag. Også selv om du sejler

I samarbejde med Københavns Voksenuddannelses Center (KVUC) kan medarbejdere i Forsvaret nu læse dansk, engelsk og matematik på 9. og 10. klasse niveau. Også selv om de er i sejlene tjeneste. Initiativet er et led i Forsvarets generelle ønske om at give medarbejdere mulighed for et kompetenceløft.

Tilbudet om at deltage i undervisningen i 9. og 10. klasse er målrettet medarbejdere, der gerne vil genopfriske deres sproglige eller matematiske færdigheder eller forbedre deres karakterer, for eksempel for at kunne søge ind på sergentuddannelsen eller anden uddannelse.

### Tilpasset den enkelte

Undervisningen er tilrettelagt som flexundervisning, der er tilpasset den enkelte medarbejders behov. Det betyder, at en del af undervisningen foregår som selvstudium, kombineret med et antal undervisningsdage på skolen. På den måde kan undervisningen fint kombineres med sejladsperioder.

Ansvarlig for læring og kompetenceudvikling, premierløjtnant Maria Martens, SOK, siger om uddannelsen:

“Vi er meget opmærksomme på, at der kan være nogle, som har dårlige erindringer med sig fra Folkeskolen, og som derfor kan have svært ved at finde motivationen til at sætte sig på skolebænken igen. Men netop den målgruppe kan have stor glæde af at melde sig. De vil få mulighed for en skolemæssig succes. Blandt andet fordi undervisningen er tilrettelagt efter, at eleverne er voksne”.

Enheder, der har medarbejdere, som deltager i uddannelsen, skal udpege en uddannelsesvejleder. Denne vil få ansvar for at motivere de studerende til at læse lektier og for at hjælpe de studerende med lektierne.

KVUC anbefaler, at Søværnet samler en gruppe af elever, som kan følge

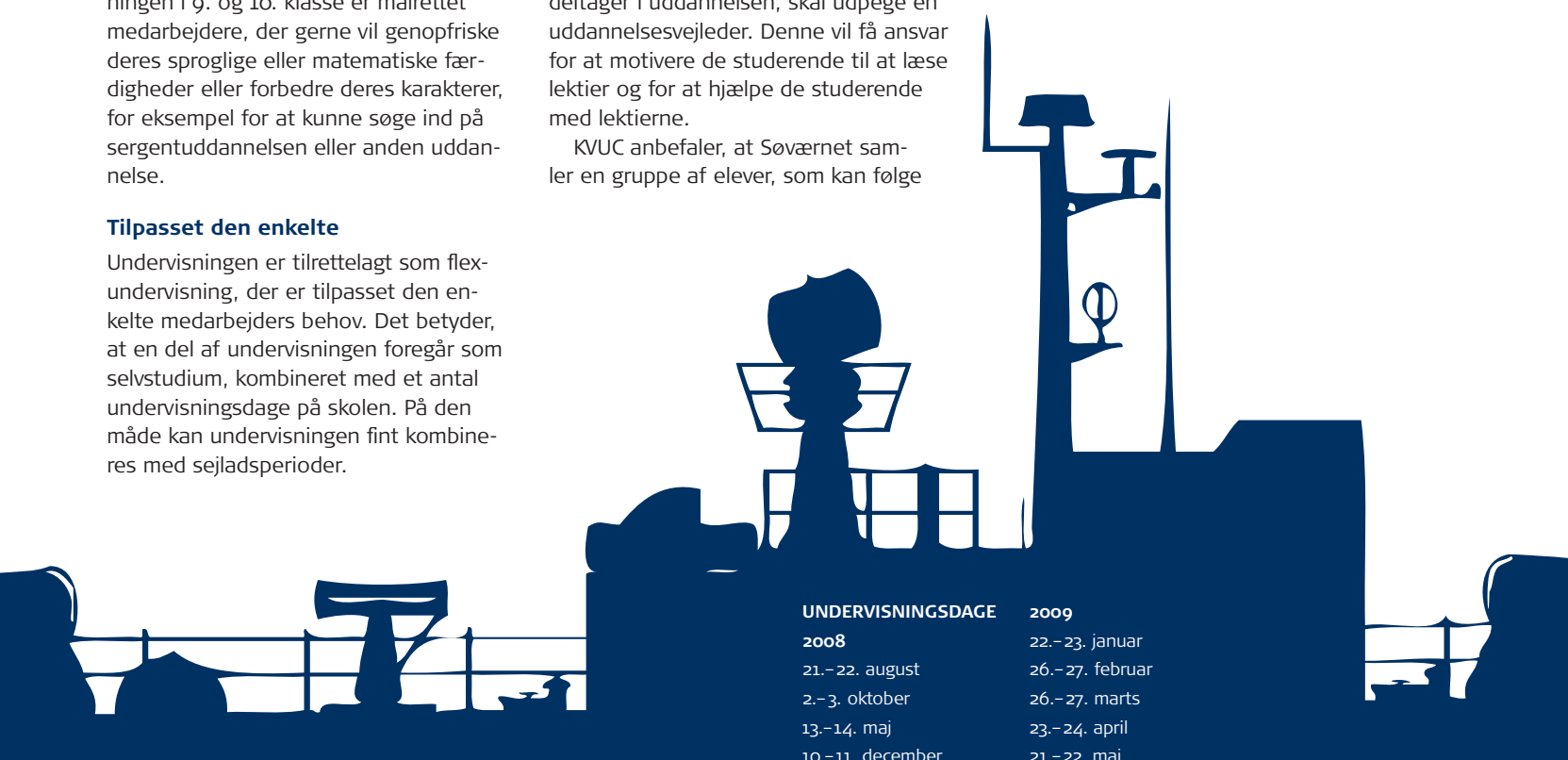
undervisningen sammen. Det vil øge motivationen og forpligtelsen til at møde op på undervisningsdage.

### Hvem betaler?

Det er gratis at deltage i uddannelsen. Alle omkostninger betales af Søværnet.

### Tilmelding

Kunne du tænke dig at starte på uddannelsen, så kontakt din nærmeste leder. Myndighederne skal sende tilmeldinger til SOK senest den 15. juli 2008. ■



### UNDERVISNINGSDAGE

#### 2008

21.-22. august

2.-3. oktober

13.-14. maj

10.-11. december

#### 2009

22.-23. januar

26.-27. februar

26.-27. marts

23.-24. april

21.-22. maj



### OHØJ, KUTTERSEJLERE!

Bidrag søges til opdateret bog om inspektionskutterne ved Grønland.

Forfatteren til "Flådens inspektionskuttere ved Grønland", Per Herholdt Jensen er i gang med en opdatering og udvidelse af bogen fra 1982. Den opdaterede udgave er planlagt til at udkomme i slutningen af 2009.

Forfatteren efterlyser spændende, interessante eller fornøjelige bidrag fra besætningsmedlemmer, som har gjort tjeneste på trækutterne MAAGEN, TERNEN, ALKEN, SKARVEN og TEISTEN samt stålkutterne MAAGEN, MALLEMUKKEN, AGDLEK', AGPA og TULUQAQ.

Bogen skal naturligvis også illustreres med gode billeder. De kan sendes farvedias, farvepapir- og sort/hvide billeder og CD'ere, som naturligvis bliver returneret. Fotos kan også mailes. Skriv en kort, forklarende tekst og årstal til hvert billede og forsyn billeder med navn. Beretninger og fotos sendes til : Per Herholdt Jensen, Nøddehøj 204, 2990 Nivå, Tlf.: 33 14 84 96, e-mail: perherholdt@gmail.com

### MARATHON MED HUNDESLÆDE

Syv mand fra Slædepatruljen Sirius havde taget hundeslæden med, da de gennemførte den 42,2 km lange rute ved Copenhagen Marathon.

Løbstiden ved Copenhagen Marathon blev på lige omkring fire og en halv timer for holdet fra Slædepatruljen Sirius. Holdet var på seks elever plus lederen af forskolen til Slædepatruljen Sirius. De deltog som ét hold, og løbet var en del af træningen til, at det for alvor går løs på den grønlandske indlandsis. Om deltagelsen siger Morten Gormsen, leder af Slædepatruljen Sirius' forskole:

"Copenhagen Marathon var en god fælles oplevelse for holdet, og løbet gik rigtigt godt. Vi slog sidste års hold med 12 minutter. Desuden fik vi en masse opmærksomhed. På den måde var det fin reklame for Slædepatruljen Sirius, at vi deltog".



**Stor opmærksomhed:** Hundeslæden og holdet fra Slædepatruljen Sirius fik stor opmærksomhed under Copenhagen Marathon. (Foto: Photomotion)

## BOG OM FRØMANDSKORPSET

I forbindelse med Frømandskorpsets 50 års jubilæum i sommeren 2007 er en bog om korpsets historie under udarbejdelse. En lang række tidligere og nuværende frømænd, chefer sergenter og menige, har bidraget med beretninger fra deres tid i korpset. Muntre, mindre muntre, dramatiske og dagligdags hændelser mellem hinanden. Bogen, der udkommer til efteråret, er samlet og redigeret af tidligere næstkommanderende i Frømandskorpset, orlogskaptajn Georg Petersen.



## SØMANDSSANGE PÅ CD

Ebeltoft Marineforenings sangkor SLUP-KORET har indspillet en CD med titlen "Bølgeskulp". CD'en indeholder 15 sange og kan bestilles hos:  
Ebeltoft Marineforening  
Stockflethsvej 7  
8400 Ebeltoft  
tlf. 8634 30 30  
e-mail:  
marineforeningen-ebeltoft@mail.dk



Er der nogen forening her?

## HAVMILJØVUGTERNE BREDER SIG

STOP OLIEN-kampagnen kører nu på tredje år, og det går fortsat forrygende. Alene i de første måneder af 2008-sæsonen har mere end 1500 nye havmiljøvogtere meldt sig.

Havmiljøvogterne er både på havet og i luften. Ved starten af sæsonen i år indgik SOK samarbejde med Kongelig Dansk Aeroclub, og de civile flyvere er nu også begyndt at melde sig. Hver dag får SOK mails eller telefonopringninger fra havmiljøvogtere, og alle henvendelser er positive og vidner om en stor entusiasme.

Som tak for indsatsen modtog alle, der ved sæsonens start var havmiljøvogtere, en gave fra SOK: En praktisk måtte til at tørre skoene af på inden ombordstigning i sejl båden. På måtten er trykt den rød-hvide SOK-vimpel og ordene: HER VOGTER JEG

Havmiljøvogter Niels Bo Krusell fra Nivå har taget måtten i brug. Også hans skibshund ser ud til at have taget budskabet til sig.



Fra januar 2009 og et år frem vil NATO's stående minerydningsstyrke SNMCMG1 være under dansk kommando. Styrken ledes af en stab med THETIS som kommandoskib

# NATO-flådestyrke under dansk kommando

Den 14. januar 2009 sejler flådestyrken fra København. Den seks mand store danske kommandostab stikker til søs for et helt år, mens to THETIS' besætninger på skift vil sejle med på togter af op til tre måneders længde.

Det er tredje gang, at Danmark har kommandoen for SNMCMG1 (Standing Nato Mine Counter Measures Group 1). Kommandoen går på skift mellem de deltagende lande, der er tilmeldt flådestyrken for en kortere eller længere periode. Danmark har kommandoen hvert sjette år.

## Opgaven

Flådestyrken vil i 2009 bestå af enheder fra Holland, Tyskland, England, Belgien, Estland, Letland, og Danmark. Med mindre styrken bliver kaldt ud til en operation, vil den traditionelt gennemføre øvelser og samtræning i den engelske kanal, Nordsøen og Østersøen. I foråret 2009 vil styrken imidlertid tilbringe en stor del af tiden i Middelhavet.

Her skal staben sørge for den daglige planlægning af styrkens aktiviteter og sikre, at styrken samtrænes og opretholder et højt beredskab under forlægning

til næste øvelsesområde. Chef for den danske kommandostab, orlogskaptajn Henrik Holck Rasmussen forklarer:

“Både skibe og besætninger vil blive udskiftet løbende over året. Derfor er det vigtigt, at vi hele tiden træner samarbejdet enhederne imellem, fordi der i perioder vil være nye enheder i styrken”.

Også chef på kommandoskibet THETIS, kommandørkaptajn Jan Stripp, får en vigtig rolle som “Flag Captain”. Han bliver talerør for cheferne på styrkens øvrige skibe i forhold til kommandostaben.



**Kommandoskib:** THETIS bliver kommandoskib for SNMCMG1 i 2009

### Grundig forberedelse

Det er kommandostabens ansvar at sikre, at styrken konstant er beredt på at blive indsat i minerydningsopgaver til søs overalt på kloden. Det kræver grundig forberedelse. Henrik Holck Rasmussen, siger:

“Vi bruger en stor del af 2008 på at forberede os og fastlægge, hvordan vi bedst løser opgaven. Vi skal for det første have et tæt samarbejde med THETIS. Desuden kigger vi andre kommandostabe over skulderen, og vi besøger styrkens enheder på NATO Undervandsforskningscenter i La Spezia i Italien. Vi deltager også i en lang række øvelser. Blandt

andet var vi med i AUT/BATT i marts, og vi er med på øvelser med hollandske og engelske minerydningsstabe”. Samtidig udnytter vi 2008 til at få de kurser, som de nye stabsfunktioner kræver.

Under DANEX 08 til september og NATO-øvelsen JOINT WARRIOR 08-2 ved Skotland til oktober skal den danske SNMCMG1-stab have ansvaret for en gruppe minerydningsenheder. I slutningen af 2008 er staben med om bord på det nuværende engelske kommandoskib HMS ROEBUCK, hvor den praktiske overlevering vil foregå. Danmark overtager formelt kommandoen over SNMCMG1 den 12. januar 2009. ■

### KOMMANDOSTABEN

Staben består af seks medlemmer. Alle stabsmedlemmer har selv søgt om at komme med på det ét år lange togt.

Desuden vil der være en stabslæge, som løbende udskiftes.

Når den danske stab overtager kommandoen til januar 2009, overføres en belgisk stabsofficer, der har gjort tjeneste i seks måneder sammen med den engelske stab. Denne stabsofficer afløses af en tysk kollega hen på sommeren. På den måde sikres kontinuiteten, når styrken skifter kommando i januar.

### FAKTA OM SNMCMG1

Standing NATO Mine Counter Measures Group 1 består normalt af fire til seks minerydningsfartøjer og et kommandoskib.

Enheden blev oprettet i 1973 og opererer fortrinsvis i området, der spænder fra Nordnorge til Middelhavet og fra Det Irske Hav til den østlige del af Østersøen. Siden 1998 har minerydningsstyrken også opereret i kystnære områder ved USA, Canada og Island.

NATO har desuden en minerydningsstyrke SNMCMG2, der opererer i Middelhavet.

De to NATO minerydningsstyrker er på skift i højeste beredskab til at rykke ud på en operation. I de første seks måneder under den danske kommando af SNMCMG1 vil det være styrken i Middelhavet, der er i beredskab. Herefter tager SNMCMG1 over i de følgende seks måneder.



**Kommandocheef:** Orlogskaptajn Henrik Holck Rasmussen er udpeget som chef for staben, når Danmark i januar 2009 overtager kommandoen for NATO's stående minerydningsstyrke

TEKST: MARIE GRIBEL VORUM, JOURNALISTELEV, SOK  
FOTO: MARIE GRIBEL VORUM OG JØRGEN VALDBJØRN

# Bubber og B.S.

## i Søværnet

**En færøsk fiskerbåd blev inspiceret, og et besætningsmedlem måtte lægge lår til en indsprøjtning, da TV-værten Bubber og jægersoldaten B.S. Christiansen var på filmoptagelser på HVIDBJØRNEN**

➤ Røgen stiger op i sorte skyer fra skibets lastrum. På dækket ligger en tilskadekommen med brandsår i ansigtet og en brækket kæbe. Sanitterne lægger kolde omslag på såret og giver patienten en iltmaske på. Men det er ikke en normal redningsaktion. De to sanitter er denne dag TV-værten Bubber og jægersoldaten B.S. Christiansen, der er midt i nye TV-optagelser.

B.S. Christiansen tager en sprøjte frem fra lægetasken, suger en væske fra glas-set op i sprøjten og banker let på den med fingrene. En fin lille stråle sprøjter ud.

"Han skal også have morfin," konstaterer B.S. Christiansen og kigger på Bubber.

"Tror du det?"

"Det ved jeg. Giv ham 5 ml i låret."

"Det kan jeg ikke. Jeg kan ikke lide at stikke ham." Bubber henvender sig til patienten.

"Om lidt vil du mærke et lille stik. Min makker her giver dig en sprøjte." Bubber henvender sig igen til B.S. Christiansen.

"Jeg tror, at det er bedre, at jeg taler med patienten."

"Nu giver du ham sprøjten Bubber. Han skal have den i låret." B.S. Christiansen kigger på Bubber med et stålsat blik og rækker ham sprøjten. Bubber henvender sig til patienten.

"Aarh. Du skal bare tage det helt stille og roligt. Lige så stille og roligt som mig. Hvor langt skal den ned?" Bubber får modvilligt stukket patienten i låret.

Alle træder et skridt tilbage, kameraerne slukkes for et øjeblik, indoptagelserne igen går løs, og helikopteren

kommer for at hente patienten. Patienten, der spilles af en af HVIDBJØRNENS besætningsmedlemmer, kan træde ud af rollen for en tid. Brandsåret er i dette tilfælde skabt af en blanding af jordbærmarmelade og kaffegrums, og morfinen er skiftet ud med saltvand.

### Vil udbrede viden om Forsvaret

Optagelserne er en del af en ny TV-serie, som bærer arbejdstitlen 'Bubber og B.S. i trøjen'. Det er en fortsættelse af TV-programmerne 'Bubber og B.S. på afveje', som blev set af en million seere hver aften, hvor de blev sendt. Denne gang har B.S. Christiansen indkaldt Bubber til militærtjeneste, og sammen skal de gennemgå prøvelser til vands, til lands og i luften i det danske Forsvar. I Søværnet har Bubber gennemført en røgdykkeruddannelse på Søværnets Havariskole, og han har været en tur i træningsbassinet på Søværnets Sergent- og Grundskole i Frederikshavn. Denne gang er turen så kommet til en fire dages sejlads med HVIDBJØRNEN ved Færøerne. Det er B.S. Christiansen, der har fået ideen til





### BUBBER OG BS I TRØJEN

Der bliver produceret i alt syv Tv-programmer under arbejdstitlen 'Bubber og BS i trøjen'. Programmerne produceres af Easyfilm og sendes på TV2 efteråret 2008.

- I det første program bliver Bubber indkaldt til værnepligt i Livgarden, hvor han starter sin rekruttid sammen med en gruppe af nye menige.
- I det andet program er Bubber på Hærens kampscole i Oksbøl, hvor han træner med professionelle soldater.
- I det tredje program er Bubber i Søværnet, hvor han gennemgår en røgdykkeruddannelse på Søværnets Havariskole og må en tur i træningsbassinet på Sergent- og Grundskolen i Frederikshavn. Herefter går Bubber om bord på HVIDBJØRNEN ved Færøerne, hvor han får mulighed for at teste sin ny erhvervede uddannelse på havet.
- Fjerde program foregår på Den Militære Flyveskole, hvor Bubber først skal lære at flyve et T-17 træningsfly, inden han til sidst afprøver sine pilotevner i et F-16 jagerfly.
- I det femte program er Bubber på SAR-vagt med Eskadrille 7-27.
- I de sidste to programmer er Bubber på Rangerskolen i USA, hvor han gennemgår en benhård international uddannelse.

TV-programmerne, som produceres af Easyfilm og sendes på TV2 til efteråret. B.S. Christiansen håber, at programmerne vil give seerne en bedre indsigt i, hvad Forsvaret er.

"Jeg har været soldat i 30 år, men efter at jeg er blevet civil, er det gået op for mig, at folk ved meget lidt om Forsvaret – og dermed også om Søværnet. Bubber har i løbet af ugerne i Søværnet fået en kæmpe indsigt i, hvilke opgaver Søværnet løser, og den viden giver han videre til seerne. Bubber er den bedste neutrale formidler, fordi han siger præcis, hvad han mener og oplever, og så er han ikke vild med militæret. Så seerne kan godt glæde sig til et sjovt, meget lærerigt og til tider dramatisk program," siger B.S. Christiansen.

### Imponeret af besætningen

Der er i det hele taget fuld gang i TV-optagelserne under hele sejladsen, og når ikke kameraerne kører, planlægges rammerne for næste dags optagelser. Bubber ved aldrig, hvilke udfordringer han bliver udsat for, og dialogen mellem

Bubber og B.S. Christiansen er improviseret. Da Bubber skal på nattevagt som rorgænger, forsvinder Tv-holdet efter en time, men Bubber bliver og passer vagten i alle fire timer. Der er ikke noget med at snige sig til køjs, når kameraerne slukker. Selvom Bubber aldrig har aftjent sin værnepligt og ikke er specielt vild med militæret, er det tydeligt, at han nyder dagene og udfordringerne til søs. Måske fordi Bubber er ivrig lystsejler, føler han her, at han er i sit rette element.

"Udfordringerne om bord har faldet mig let. Der var ikke noget, jeg ikke turde. Men det har været en udfordring at komme om bord, være en del af besætningen og indgå i deres hverdag. Jeg har været vild med det! Jeg er imponeret over det minisamfund, som skibet jo er, og den arbejdsvillighed, der er blandt besætningen. Disse dage har været en bekræftelse på, at man kan, hvad man vil, men man kan ikke noget uden hinanden. Og man passer på hinanden. Der er en tjekthed over det. Der er en plan for alt, og der er hele tiden nogen, som tager ansvar. Det har været en god oplevelse." ■

## Hvordan var det at have TV-holdet om bord?



**Bjarki, teknikkofficer:** "Vi har løst opgaverne til søs, som vi plejer. Den eneste forskel er, at vi har måttet gøre tingene flere gange, for at kameraerne kunne fange det hele. Jeg er positivt overrasket over, hvor godt samarbejdet har forløbet. Filmholdet har gjort meget for at prøve at tage udgangspunkt i vores hverdag og inddrage vores ekspertise."



**Martin, værnepligtig:** "Det er lidt sjovt at kunne fortælle familie og venner, at jeg har skudt lerduer med Bubber og B.S. Det var sjovt at møde dem og se, hvordan optagelserne foregår. Jeg er meget overrasket over, hvor mange timers bånd de filmer for at kunne lave en halv times TV."



**Troels, operationsofficer:** "Jeg er stolt af min arbejdsplads, så jeg synes, at det er alle tiders, at vi kan vise lidt af Søværnet og HVIDBJØRNEN på TV. Det har også været spændende at møde Bubber og B.S. og opleve dem uden for skærmen. De er meget nede på jorden og sjove at tale med."



**Marlene, værnepligtig:** "Nu har jeg endnu en spændende historie at fortælle familie og venner. Jeg synes det er fedt, at Bubber og B.S. levede sig ind i hverdagen om bord og tog sig tid til at snakke med os."



**Gennem bøgeskoven:** SVANEN og THYRAS sejlsads filmes gennem bøgeskoven på Æbelø

land, Flåden passer på,” fortæller Troels Kløvedal.

Optagelserne til en TV-serie om den danske Flådes historie er i fuld gang. Troels Kløvedal har i anledningen af Søværnets 500 års jubilæum påtaget sig den store opgave at fortælle 500 års søfartshistorie. Historien skal formidles i fem TV-programmer af en times varighed, som sendes på DR1 i 2010. Da Troels Kløvedal blev præsenteret for ideen af Chef for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Nils Wang, var han ikke sen til at beslutte sig:

“Det er en opgave, jeg har uddannet mig til hele livet. Før jeg begyndte at sejle, arbejdede jeg som filmfotograf, og senere blev jeg forfatter. I denne produktion kan jeg bruge mine erfaringer fra alle tre områder. Så det er lige en opgave for mig.”

#### 500 års historie udenad

Troels Kløvedal har klemt hele 75 historiebøger ind på sit lille lukaf om bord på HIRSHOLM, der skal huse den kendte eventyrer og forfatter under den næste måneds optagelser. Men Troels Kløvedal har ikke kun læst de fleste af bøgerne, han kan også huske de vigtigste begivenheder i 500 års historie udenad. For det er meget vigtigt for ham at kunne fortælle frit under optagelserne. Han vil ikke nøjes med at læse op.

“Den store udfordring bliver at få al den viden formidlet i nogle få TV-udsendelser. Det er ligesom en champignon, der skal steges ned til en meget mindre størrelse. Der er alt for mange gode historier, og jeg har kun lidt taletid. Men det skal vi nok finde ud af,” siger Troels Kløvedal.

Ud over de mange bøger, har Troels Kløvedal også været på en omfattende research forud for sejlsadsen med Sø-

# Troels Kløvedal fortæller Flådens historie

**Troels Kløvedal er påbegyndt optagelserne til TV-programmerne om den danske Flådes 500 år lange historie. I maj og juni sejler han danske og svenske farvande tyndt med SVANEN, THYRA og HIRSHOLM**

➤ “Det ser rigtig godt ud. Kan I komme lidt tættere på hinanden, og gerne lidt tættere på kysten?”

Troels Kløvedal står med en gul walkie talkie i hånden og skuer ud mod SVANEN og THYRA, der sejler langs Æbeløskyst. Imens flytter kameramanden position,

så Troels Kløvedal fra land kan optage skibenes sejlsads med de udsprungne bøgetræer som ramme.

“Det, vil optager nu, er billeder af et af de mange smukke steder i Danmark. Det er nærmest som postkort fra Danmark. Vi vil vise, hvad det er for et

TEKST OG FOTO:

MARIE GRIBEL VORUM, JOURNALISTPRAKTIKANT, SOK

værnets skibe. Sidste sommer sejlede han selv ruten langs Fyn, Lolland og Bornholm til Gotland og Stockholm, hvor han besøgte museer og andre historiske steder. Han har brugt halvandet år på at forberede sig til opgaven.

### Nutiden og historien

For at få mere fart over feltet og levende billeder skal historien fortælles fra Søværnets skibe. Men skibene er ikke kun en platform for filmfolkene. Besætningen vil blive en del af historiefortællingen, som både kommer til at handle om Flådens historie og livet om bord på skibene. Kameraerne vil således også følge besætningen under arbejdet på broen, i maskinen eller til aftenskaftningen. Så de begivenheder, der sker i nutiden, bliver bundet op på historien om det geografiske sted. Troels Kløvedal forklarer:

“Jeg laver egentlig en helt almindelig rejsefilm, men ind i mellem finder jeg så den store peberbøsse frem og drysser lidt historie ud. Det vil jeg gøre, hver gang vi kommer til et sted, der har haft betydning for Danmark og Flådens historiske udvikling.”

Troels Kløvedal er tydeligvis glad for at komme i gang med opgaven, og han er ikke i tvivl om, at Flådens historie har interesse for danskerne.

“Vi er et ørige, og det hænger sammen med, at folk kan ro en båd og sætte sejl. Vi har alle sammen slægtninge, som har sejlet. Men Danmark ville sandsynligvis heller ikke have eksisteret i dag, hvis det ikke var for Flåden. Så ville Jylland måske have været en del af Tyskland og Sjælland tilhørt Sverige.”

**Levende billeder:** For at få mere fart over feltet og levende billeder skal historien fortælles fra Søværnets skibe

#### TROELS KLØVEDALS SEJLPLAN

- 26. maj: Filmer SVANEN og THYRAS sejls gennem Vejle fjord
- 27. maj: Filmer bøgeskove og Æbelø
- 28. maj: Det sydfynske øhav
- 29. maj: Slotø (Nakskov)
- 30. maj: Grønsund. Filmer på Slotø ved ruinen Engelsborg i Nakskov fjord
- 31. maj: Bornholm
- 1. juni: Bornholm. Filmer SVANEN/THYRA under Møns Klint i solopgang
- 2. juni: Bornholm. Filmer Hammershus
- 4. juni: Visby på Gotland
- 5. juni: Filmer udfor Visby krigergravene
- 7. juni: Gotska Sandø
- 8. juni: Skærgårdssejls. Filmer SVANEN/THYRA gennem den stockholmske skærgård på vej mod Vaxholm
- 9. juni: Vaxholm
- 10. juni: Stockholm
- 11. juni: Stockholm. Ind i Mälaren
- 12. juni: Mälaren. Besøg på Skokloster
- 13. juni: Mälaren. Besøg på slotet Gripsholm
- 15. juni: Kalmar
- 17. juni: Filmer Kalmar Läns Museum



# Kongeskibet DANNEBROG har forberedt sommertogt

Forud for Regentparrets sommertogt med DANNEBROG går fire måneders forberedelse med tilrigning af skibet, uddannelse af de værnepligtige og ikke mindst rengøring



**Uddannelsesplatform:** Kongeskibet DANNEBROG er en stor uddannelsesplatform. Hvert år går 35 nye værnepligtige om bord. De bruger fire måneder på at forberede sig til sommertogtet og sejler med hele perioden

TEKST OG FOTO:  
MARIE GRIBEL VORUM, JOURNALISTELEV, SOK

**Skal skinne:** Hver enkelt af de værnepligtige har ansvaret for en af skibets mange lamper, som altid skal skinne



➤ Solens stråler reflekteres i det skinnende messing og træ. Man kan spejle sig i lamperne, og selv skruen under den kridhvide gummibåd skinner blankt. Kongeskibet DANNEBROG ligger for anker ud for Nordre Toldbod i København. På dækket er de 35 værnepligtige i fuld gang med klude og spande. Rengøringen og vedligeholdelsen af skibet er langt den største og mest tidskrævende opgave om bord. Besætningen bruger årligt 200 liter 'Brasso' til at pudse messing, og hver enkelt af de værnepligtige har ansvaret for deres egen lampe, som altid skal skinne. Denne eftermiddag er der ekstra travlt, da H.K.H. Prinsgemalen går om bord om aftenen.

"Der hviler mange øjne på DANNEBROG hele tiden. Det er jo et kongeskib, så det er vigtigt, at alt ser flot ud," siger dæks- og kompagniofficer Carsten Rasmussen.

To af de værnepligtige, rorgængeren Dan Nielsen og dæksgasten Daniel Petersen bruger hver dag mange timer på at få skibet til at skinne. Selvom det er hårdt arbejde, synes de ikke, at det er surt at bruge det meste af dagen på rengøring.

"Det er fedt at se, hvordan det hele bliver 'shinet op', så bliver man motiveret til at gøre en god indsats," siger Daniel Petersen.

### Særlig uddannelse til DANNEBROG

De 35 værnepligtige er tilknyttet Kongeskibet i ni måneder. På Forsvarets Dag udvælges seks maskinfolk, tre kokke, en bager og 25 andre unge mænd og kvinder, som først efter tre uger får tildelt et arbejdsområde. Den anden uge i januar starter de værnepligtige på forskolen. Her gennemgår de først samme grunduddannelse som værnepligtige til fire måneders tjeneste. Men efter grunduddannelsen gennemfører de op til fem ugers specialuddannelse, der er særligt målrettet tjenesten på DANNEBROG. Maskinfolkene møder om

bord, så de kan lære maskineriet godt at kende, forvaltningsdivisionen får en sanitetsuddannelse, så DANNEBROG er i stand til at assistere andre skibe i nød, og dæksdivisionen modtager fartøjsundervisning og tager speedbåds-certifikat. Derudover får alle værnepligtige en røgdykkeruddannelse. Men forskolen er i høj grad også en uddannelse i, hvordan man gebærder sig som besætningsmedlem på Kongeskibet.

"Vi arbejder på at give de værnepligtige en følelse for at sejle DANNEBROG. De skal være stolte af at være her om bord og repræsentere Kongehuset. Det er unge mennesker, som skal have en helt anden forståelse af at gebærde sig, så det er en form for holdningsbearbejdning. Når DANNEBROG kommer ud i samfundet er der en forventning til vores opførelse, både fra de kongelige og fra omverdenen. Vi sejler ikke rundt for de værnepligtiges skyld. Det er regentparets skib," siger Sten Tandrup, der har været befalingsmand på DANNEBROG gennem de seneste 16 år.

### DANNEBROG vækkes fra vinterhi

DANNEBROGs forskole til kaj starter sidst i marts. Her møder alle mand om bord og hjælper med at tilrigge skibet. Men den officielle overtagelse af DANNEBROG sker først den 8. april, hvor kommandohejsningen markerer, at besætningen efter vinteren overtager skibet fra Forsvarets Materiel Tjeneste. Præcis klokken 10 går besætningen om bord i en lang række efter rangorden. Herefter starter den sejlede forskole, som varer i cirka tre uger. Det giver skibet lejlighed til at komme rundt og inspicere de havne, som skal besøges på årets sommertogt. Samtidig er det i disse uger, at besætningen får erfaring med sejlads og over de forskellige ruller.

"Der er en særlig stemning i den tid, når de værnepligtige kommer om bord og for første gang finder deres køje. Det er som om, at skibet bliver vækket til live

fra sit vinterhi. Det er også udfordrende og spændende for os i den faste besætning, når vi får et nyt hold værnepligtige om bord. Det er med til at holde os skarpe, når vi hvert år skal instruere nye folk," siger Carsten Rasmussen.

Kongeskibet er et populært valg, når kommende værnepligtige skal vælge uddannelsessted. De næste to år er alle køjerne på DANNEBROG optaget, og flere står på venteliste. Dan Nielsen valgte DANNEBROG, fordi en af hans kammerater havde fortalt om sine gode oplevelser om bord.

"Det er spændende at komme rundt i Danmark og udlandet og se forskellige byer. Det er en helt fantastisk oplevelse at sejle ind i havnen og se alle de mennesker, der kun er kommet, fordi DANNEBROG er der. Det er fedt at være en del af. Så jeg glæder mig rigtig meget til sommerens togt," siger Dan Nielsen. ■

#### OFFICIEL SEJLPLAN FOR SOMMERTOGT '08

- 25. april: H.M. Dronningen og H.K.H. Prinsgemalen går officielt om bord i Kongeskibet DANNEBROG. Kongeskibet ankommer til Helsingør
- 2. juni: Officielt besøg i Esbjerg
- 5. juni: Officielt besøg i Fredericia
- 6. juni: Officielt besøg i Juelsminde
- 16. juni: D.K.H. Kronprinsen, Kronprinsessen, Prins Christian og Prinsesse Isabella til borde
- 17. juni: Officielt besøg i Haderslev og Vojens
- 18. juni: Officielt besøg i Svendborg og Rudkøbing
- 19. juni: Officielt besøg i Nykøbing Falster og Maribo
- 1. juli: Officiel ankomst til Århus
- 17. juli: Officiel ankomst til Åbenrå
- 15. september: Officielt besøg i Nakskov
- 16. september: Officielt besøg i Ærøskøbing
- 17. september: Officielt besøg på Skarø og Lohals
- 23. september: Officiel ilandstigning



# 10 dages intensiv jagt på oliesyndere

Fly fra 10 forskellige europæiske lande jagtede i 10 dage oliesyndere i Skagerrak. Det skete under den internationale operation, Super CEPCO 2008, der havde base på Flyvestation Ålborg

▼ Danmark var i slutningen af april værtsnation for EU's største luftbårne havmiljøovervågningsoperation, Super CEPCO 2008, der havde base på Flyvestation Ålborg. Flyvevåbnets miljøfly har mindst 500 timers havmiljøovervågning om året, men i løbet af de 10 dage, hvor operationen var i gang, blev der fløjet 185 timer.

På operationens allersidste flyvning lykkedes det at afsløre et skib, der var i færd med at udlede olie ved Skagen. Der var tale om en norsk kemikalietanker, som trak et 30 kilometer langt spor af olie- eller kemikalierester efter sig. Besætningen nægtede, at skibet udledte noget, så for at sikre beviserne tog Challengerflyet både fotos og levende billeder af udledningen. Flyet smed også en olie-dropbøje ned i vandet, som senere blev hentet af miljøskibet GUNNAR SEIDENFADEN. Bøjen opsamler en prøve af

den udledte olie, der så kan sammenholdes med den olie skibet har om bord og bruges som bevis i et retsligt efterspil.

## Færre olieudledninger

Udover denne ene oliesynder fandt flyene 17 oliepletter, hvoraf en del blev undersøgt nærmere. Samlet set var det et beskedent antal olieobservationer, hvilket styrker Søværnets Operative Kommando i opfattelsen af, at det årlige antal af olieforureninger er faldende.

“Den næsten konstante overvågning, der blev udført under Super CEPCO, er det tætteste, vi kommer på en egentlig måling af, hvor meget der udledes i et område. Jeg er derfor glad for, at der kun er blevet observeret 17 oliepletter. Det indikerer, at de seneste to-tre års intensivering af overvågningen ved hjælp af satellitbilleder, fly, skibe, Stop Olien

kampagnen og miljøanrån af handelsskibe har haft den ønskede præventive effekt, udtaler Chef for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Nils Wang.

Søværnet har det overordnede ansvar for miljøovervågning og forureningsbekæmpelse på havet. Det sker blandt andet med hjælp fra Flyvevåbnets Challengerfly.

## Test af internationalt samarbejde

De deltagende lande i operationen var Danmark, Tyskland, Sverige, Norge, Holland, Belgien og Frankrig, der alle er medlemmer af BONN-aftalen om bekæmpelse af olieforurening i Nordsøen.

Men derudover deltog også Finland og Spanien med hver deres fly. En vigtig sidegevinst af operationen har været et styrket samarbejdet på tværs af landegrænserne. Det er vigtigt, da olieforurening ikke respekterer grænser, og fordi

det retslige efterspil ofte involverer flere lande.

Samarbejdet går dog ikke alene på tværs af landegrænser, der er i vid udstrækning også tale om et effektivt samarbejde mellem civile og militære

kompetencer. I forbindelse med operationen var det således kun Danmark og Tyskland, der foretog deres overvågning med militære fly.

Næste Super CEPCO er planlagt til 2009 med Holland som vært. ■





# Modelfly for alvor

**Forsvarets Værnsfælles Dronesektion må være den ultimative legeplads for enhver modelflyentusiast. Men de små ubemandede fly, som dronesektionen udvikler og bygger, er ikke beregnet til leg**

▼ Et bundt kæmpe tykke elastikker, som var de beregnet til bungy-jumping, skyder den røde drone i luften. Når dronen slipper affyringsrampen, er farten på godt 30 meter i sekundet. Næsten hurtigere end øjet kan opfatte.

Forsvarets Fælles Dronesektion (VFD) på Sjællands Odde er base for de små ubemandede fly, droner, som blandt andet bruges til øvelser.

## På sigtekornet

Med en lyd som en boret knallert, holder dronens motor det knapt tre meter lange fly på vingerne. Nede på jorden, fra et

mobilt kontrolrum i en specielt indrettet lastbil, fjernstyrer en "pilot" flyet via en skærm. Kontrolrummet kan styre fire droner i luften ad gangen. Det ligner et avanceret spil på playstation, men det er alvor.

"Vi kan holde dronerne i luften i op til tre og en halv time. Dronerne bliver brugt som mål for skydeøvelser fra land eller fra havet. For eksempel når en sejrende enhed skal øve forsvar mod angreb af lette fly", fortæller chef for VFD, Lohse Bøggild.

Ved de fleste øvelser skydes mod dronen med forlagt sigte. Det vil sige, at der

bevidst sigtes forbi dronen. Mikrofoner, placeret i dronens næse, kan beregne, hvor meget der blev skudt ved siden af. Men det er ikke altid, at dronen slipper med vingerne i behold.

## Skydes ned

Lige nu er dette særligt aktuelt på ESBERN SNARE. Her skal alt våbenudstyr være testet og godkendt, inden enheden til august indsættes som kommandoskib i Task Force 150 på havet ud for Afrikas Horn. I forbindelse med dansk deltagelse i internationale operationer til søs, skal besætningen på den indsatte enhed kunne betjene STINGER-missiler. For at øve affyring med disse udstyres dronen med et varmelegeme i næsen, en "hot-nose", der kan blive 650 grader varm. Den bruges til at teste, at det varmesøgende missil finder retning mod varmekilden. Her duer det ikke at øve sig på at ramme ved siden af. Missilet skal ramme dronen, så det ubemandede fly skydes ned. VFD leverer hvert år mellem seks og tolv droner, der sendes i luften alene med det formål at blive skudt ned. Det betyder, at de tolv mand på VFD hele tiden er i gang med at udvikle og bygge nye droner. ■



### DRONEBYGGER

Dronerne kommer i samlesæt, som må få misundelsen frem i enhver entusiast med modellfly som hobby. På værkstedet er dronetekniker Kurt Hevang, da også i sit es. Han har fløjet med og bygget modellfly i mere end 30 år. Nu bygger han også modellfly i arbejdstiden.

For Kurt Hevang flyder arbejde og fritid sammen. Tidligere arbejdede han som elektriker på Flyvevåbnets F16 fly i Ålborg, men en skulderskade tvang ham til at stoppe med dét job. I stedet arbejder han nu på VFD.

I ugens løb bor han på Søværnets Våbenkursus, og han arbejder gerne til langt ud på aftenen. I den ene ende af værkstedet er han i gang med at samle en af Forsvarets røde droner, mens han i den anden ende lægger sidste hånd på endnu ét af sine egne private modellfly.

“Jeg er her jo alligevel, og så kan jeg lige så godt arbejde. Heldigvis kan jeg kombinere arbejdet med min fritidsinteresse”, fortæller Kurt Hevang, der ikke kun bygger modellfly. Han er også garagemester for en samling af fjernstyrede biler, som VFD bruger i ramme alvor.

“Til at øve i at skyde med lette våben mod fly i luften bruger vi minidroner. De styres med en håndholdt styrestation, som er magen til dem, man bruger til fjernstyrede biler. Men når et fjernstyret fly styrer imod dig, og du vil dreje flyet til højre, skal du jo dreje modsat på styrestationen. Det kræver øvelse, og derfor bruger vi de fjernstyrede biler, når vi træner “piloter” til minidroner”, fortæller Kurt Hevang.



### FORTSAT UDVIKLING

Forsvarets droner bruges ikke kun til øvelser. Via flyenes radiosender kan de også fungere som satellit. For eksempel for at etablere radioforbindelse mellem to enheder på jorden, som befinder sig i hver sin dal.

Et kamera kan også installeres under flyet, så det kan bruges til overvågning. Via fjernbetjening kan kameraet drejes 360 grader, så et punkt på jorden kan fotograferes fra alle sider. VFD arbejder lige nu på yderligere at udvikle kamerafunktionen. Ingeniør på VFD, Jens Adrian, forklarer:

“Vi kan sagtens sætte et kamera under flyet til at tage billeder og optage video fra luften. Lige nu er vi ved at udvikle kameraet til at fastholde et punkt på jorden, også selv om flyet bevæger sig med en fart på 200 kilometer i timen”.

Det kræver nogle komplicerede matematiske beregninger, og derfor samarbejder VFD med Danmarks Tekniske Universitet for at knække dén udfordring.

**Dronebygger:** Kurt Hevang kombinerer arbejde og hobby, når han bygger droner. I sin fritid er han ivrig modellfly-“pilot”.



# Sygeplejersker i bølgerne

**Ni sygeplejersker fra Hæren og Flyvevåbnet har gennemgået en intensiv uddannelse på Søværnets Sergent- og Grundskole. De skal fremover hjælpe Søværnets enheder i en periode, hvor Søværnet videreuddanner egne sanitter**

Kun enkelte lyn lyser himlen op. Regn og blæst gør det til en kamp at komme frem i de store bølger, som slår flere meter op over kanten i Sergent- og Grundskolens træningsbassin i Frederikshavn. Det kunstige uvejr er overraskende virkelighedstro, og sygeplejerskerne i vandet kæmper, som gjaldt det liv eller død. De ni sygeplejersker kommer fra Hærens felthospital og fra Flyvevåbnet og er på uddannelse i Søværnet. Sygeplejerskerne skal fremover kunne sejle med de fleksible støtteskibe og inspektionsskibene ved Grønland.

“Sygeplejerskerne skal ikke afløse sanitterne om bord, men de skal være en hjælp for Søværnet i en periode, hvor vi skal videreuddanne egne folk,” siger Henrik Allermand, kommandolæge ved SOK.

Uddannelsen er ikke en sanitetsuddannelse, men en uddannelse i at begå sig til søs og kunne håndtere en nødsituation på havet. Derfor er programmet for de fire første af i alt otte uddannelsesdage tæt pakket med øvelser. Sygeplejerskerne skal efter de fire dage være bevendt i navigation, knob, stik og redningsudstyr, og så skal de kende til



Søværnets opgaver og Flådens historie. Men den helt store prøvelse er aftenens tur i havnebassinet ved Flådestation Frederikshavn, hvor sygeplejerskerne skal springe i vandet fra isbryderen DANBJØRN og svømme ud til redningsflåderne.

#### Realistiske øvelser

Vandet sprøjter ud til alle sider, da sygeplejerskerne rammer havoverfladen, og redningsvestene i sekundet efter blæses op. I samlet flok er de sprunget ud fra dækket på isbryderen DANBJØRN, der ligger til kaj ved Flådestation Frederikshavn. De holder fast i nakken af hinandens redningsveste og danner en slange

i vandet, så de i samlet flok kan svømme hen mod redningsflåden. Her skal de tilbringe aftenen bevæbnet med kiks, tæpper og god tålmodighed. Selvom armene er trætte og blikkene matte, er humøret højt, da sygeplejerskerne efter et nogle timer igen får fast grund under fødderne.

“Selvom det har været hårdt, har det været rigtig godt. Øvelserne var meget realistiske, så vi fik en meget god fornemmelse af, hvordan det er, når man står i en virkelig nødsituation på havet. Man bliver nok aldrig helt rustet til sådan en situation, men vi har fået nogle værktøjer, som vi kan bruge, hvis uheldet en dag er ude,” siger sygeplejerske Winnie Sejer.

#### FØRSTE SYGEPLEJERSKE REJSER UD MED ABSALON

Charlotte Krüger bliver den første sygeplejerske, som rejser ud med Søværnets skibe. Hun rejser ud med ABSALON den 17. august og hjem omkring den 7. november. Charlotte Krüger er til daglig er anæstesisygeplejerske (narkosesygeplejerske) ved Traumecentret i Århus, og sygeplejerske ved Eskadrille 690 Aeromedical Evacuation team CSW i Flyvevåbnet, som er det team, der henter sårede soldater hjem til Danmark. Hun har søgt udfordringen i Søværnet, fordi hun kan lide at lære nyt, og hun glæder sig til at komme ud og få afprøvet sine færdigheder til søs.

“Det er en anderledes måde at skulle arbejde på, når man udstationeres med et skib. Der er anderledes traditioner, arbejdsmåder og opgaver. Så der bliver meget at skulle lære, men jeg glæder mig også til at bidrage med noget fra den verden, jeg kommer fra i dagligdagen på hospitalet. Jeg ser frem til en god oplevelse og et godt samarbejde med alle, som på mine tidligere missioner med Forsvaret.”



I vandet: Sygeplejerskerne gennemgår et fem timer langt program i Sergent- og Grundskolens træningsbassin

# Hjælp os

med at opdage olieforurening i tide

Sejler du i danske farvande  
- så bliv havmiljøvogter for SOK

Dansk farvand skal være rent farvand.  
Derfor opfordrer SOK alle danske lystsejlere til at melde sig  
under fanen og vogte det danske havmiljø.

Som havmiljøvogter sejler du med den  
rød-hvide SOK-vimpel synlig i vinden,  
så potentielle olieforurenere tydeligt  
kan se, at du holder øje med havmiljøet.  
Og med SOK's telefonnummer på  
vimplen kan du hurtigt rapportere om  
eventuel olieforurening på din kurs.

Gør en forskel:  
Meld dig som Havmiljøvogter  
på [www.sok.dk](http://www.sok.dk) eller 8943 3099



Søværnets Operative Kommando  
8220 Brabrand · Telefon: 8943 3099  
E-mail: [stopolien@sok.dk](mailto:stopolien@sok.dk) · [www.sok.dk](http://www.sok.dk)

i samarbejde med Søfartsstyrelsen · Miljøstyrelsen  
Danmarks Rederiforening · Hjemmeværnet · Danmarks Fiskeriforening  
Farvandsvæsenet · Danske Havne · Dansk Sejlunion · Kongelig Dansk Aeroklub

Id-nr. 46332

 **Søværnet**

Al henvendelse til:

SOK  
Postboks 1483  
8220 Brabrand  
Tlf. 89 43 30 99